

MEDITATIO S. EVANGELII.

DOMINICÆ 17.
POST TRINITATIS.Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberio-
rem textus, cum opus est
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

QUAM

In Regia Aboënsi Academia.

PRESIDE

DN. ÆSCHILLO PETRÆO,
S. S. Theol. Doct. Professi. & Civitatis ejusdem Pastore:*Examini subijcit, in Auditorio Majori, horis solitis**Ad diem Maji, Anno 1652.*ANDREAS BENEDICTI & Scholæ
SMOLANDUS.

(A)

*Theophylactus in Lucam.*Dominus satis sciens Phariseorum morositatem, ingreditur in domum eorum. Cui-
us enim ei erat animarum utilitas & propterea ingressus est: Perissent enim
vel ex doctrina & sermone, vel ex ostensione miraculorum utilitatem pers-
cepisse, siquidem voluissent.

(B)

*Lyra in hunc locum.*Per primum locum non solum intelligitur hic honorabilior sessio in Conviviis so-
lennibus: Sed etiam, quilibet electio vel postulatio seu promotio ad aliquam
dignitatem: Et hoc patet ex hoc quod præmittitur: Liebat enim & ad
invitatos Parabolam.

VIRIS

*Nobilissimo, Excellentissimis, Reverendis, Venerandis,
Prudentissimis, Humanissimis ac Doctissimis.*

DN. MICHAELI O. G. V. Pen & Salpen
WEXIONIO, J. U. Doctore, nec non Juris Polit. & Hist.
Professori Celeberrimo; Ut & Parlamenti Regii quod Aboz est iam
modò Assessori designato longè meritissimo.

DN. M. NICOLAO L. NYCO-
PENSI, in Univerſitate Aboënsi Log: & Poët: Professore
Docterrimo; Ut & S. S. Theol. in eodem Lyceo Prof. ac Pastori in
Saghu iam iam Confirmato dignissimo.

DN. JACOBO PETREIO STOCKHOL-
MENSI, Pastori in Saghu Vigilantissimo.

DN. PETRO ERICI W. A. D. Ubsalensi,
Indytæ Aboënsis Academiæ Typographo Artificioſissimo.
Eidemq; in Arte Typ. meo informatori acutilimo, diligentissimo.

DN. LAURENTIO JACOBI Eiliewaan/
Verbi Divini in Saghu Synyctæ fidelissimo.

DN. JOHANNI JACOBI Eiliewaan/
Theolog. ac Philoſophiæ Studioſo diligentissimo.

Dominis Preceptoribus, Mæcenatibus, Promotoribus & Be-
nefactoribus, omni honoris cultu perpetim de venerandis:

Hanc Homiliam, ac primum ingenioli mei foetum in
debitæ Reverentiæ indicium, animiq; pro maximis in
me collatis beneficijs gratissimi theſeram humili obser-
vantia ſubmiſſe confecro & lito.

Andreas B. Grönlund

Respondens.

 MEDITATIO TEXTUS
 DOMINICÆ XVII. POST
 TRINITATIS.

In Sanctæ & Summæ Laudandæ Trinitatis, Patris, filii,
 & Spiritus Sancti Nomine.

Lava à malitiâ cor tuum *Jerusalem*, ut salva fias; *Usquequo morabuntur in te cogitationes noxia.* Jer: 4. 14.
 Quibus verbis DEUS hortatur *Jerusalem*, h. e. ejus cives & incolas, omnesq; Judæos & populum *Israëliticum*, ut lavet se à suâ malitiâ, ut salvari possit & juvari: Deindè etiam reprehendit eos, quod tam diu stulta & inania cogitent. Quam diu, inquit, manebunt apud te vanæ cogitationes? Arguit eos DEUS, quod confidunt proprijs viribus, quod possint sine Dei auxilio res suas persicere in suum commodum & utilitatem, at propterea contemnunt Deum & divinum auxilium, in quo vehementer eos errare ostendit Deus, dicens, quam diu vanæ cogitationes apud te manent? Vult ergò ut se convertant ad Deum vivum, abjiciant cogitationes suas vanas, non confidant sibi ipsis, non negligant gratiam divinam ipsis oblatam. Respiciunt etiam hæc verba Judæos in N. T. viventes, tempore exhibitæ Messia monentur Judæi ne contemnunt Christum, ne odio habeant ipsum, subjiciant se ipsi & credant quod ipse sit via, veritas & vita, abjiciant ergò malas & sinistras cogitationes de Messia, scientes, quod ille sit verus Deus, sicuti est verus homo. sinant se ab ipso doceri, siquidem Magister est ad juvandum & doctor fidelissimus. Hoc etiam in hodierno Evangelio ostenditur.

N ad N.

Job 3.

O Remus autem Deum, ut hodiernum Evangelium ita medi-
tari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in
augmentum & incrementum doctrinae, & honorum operum, in
spem & fiduciam, & tandem in aeternam beatitudinem: Dic-
camus igitur. Pater noster, &c.

EVANGEL: LUC. 14.

ET accidit ut introierit in domum cujusdam Princi-
pis Pharisaorum sabbatho, ad capiendum cibum, &
ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydro-
picus erat ante illum. Et respondens Jesus, dixit
ad Legisperitos & Pharisaeos, dicens: Num licet sab-
batho sanare? Et illi tacuerunt. Ipse vero appre-
hensum sanavit eum, ac dimisit. Et respondens ad
illos, dixit: Cujus vestrum asinus aut bos in puteum
cadit, & non continuo extrahet illum die Sabbati? Et
non potuerunt ad haec respondere illi, dicebat autem &
ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos
accubitus eligerent, dicens ad illos: Cum invitatus
fueris ab aliquo ad nuptias, ne accumbas in primo loco,
ne forte honoratior te sit invitatus ab illo, & veniens
is qui te & illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum:
Et tunc incipias cum rubore extremum locum tenere.
Quin potius, cum vocatus fueris, Vade accumbe in
novissimo loco, & cum venerit qui te invitavit: Di-
cat tibi: A nice ascende superius: Tunc erit tibi glo-
ria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se
extollet, leji cietur, & qui se dejecit, extolletur.

In

IN recitato Evangelio commemorat Evangel. Lucas,
 quomodo CHRISTUS invitatus sit in domum Principis
 Phariseorum Sabbatho, ad cibum capiendum. Et quo-
 modo qui aderant Pharisei observaverint eum, esset ne
 quicquam facturus, cujus ipsum arguere possent. Cum
 verò illic esset quidam Hydropicus movebatur Christus
 suâ misericordiâ ad sanandum illum hominem. Prius
 verò quàm ipsum sanet, interrogat Scribas & Phariseos,
 an liceat sanare Sabbatho? Cumq; nihil respondissent,
 adsumsit eum ad se & sanavit eum ac dimisit. Deinde
 alloquitur ipsos iterum, dicens eis: Cujus vestrum asi-
 num aut bus in putum cadit, nonne extrahit eum sab-
 batho? Ad questionem hanc nihil responderunt. Post
 sanationem hydropici, incipit Christus docere convivas
 civilitatē, cum videret ipsos admodum cupidos esse glo-
 riæ & querere primos accubitus. Hoc prohibet Chris-
 tus propter hanc rationē: accidere possit hæc ignominia
 ei qui vult primus esse & supremus sedere, ut veniat ille
 qui invitavit ipsum & alios, dicat ipsi, da huic locum, &
 sic descendere cogitur cum d. decore. Ideoq; consulit
 Christus convivi, ut expectent collocaionē ipsius hospis-
 tis, donec ille dicat, Amice, ascende superiùs, & tunc, in-
 quit Christus, honor contingit v. bis. Tandem con-
 cludit Textum, dicens, omnis qui se exaltat, humiliabi-
 tur; & qui se humiliat, exaltabitur. Confirmatur in
 hoc Evangelio Articulus fidei nostræ secundus de vera
 Christi divinitate. Admonemur etiam Præcepti Ter-
 tij in hoc Evangelio, viz. quod sanctificandum sit Sabba-
 thum, opera misericordiæ faciendâ salutaris doctrina ex
 verbo Dei proponenda.

P A R T E S.

- I. De Miraculo quod Christus fecit in domo Principis Pha-
 riseorum sanando hydropicum. A 3 2. De

II. De Doctrina & informatione quam Christus proponit
Convivis.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & simpliciter tractare constituimus: *Omnipotens & æternus Deus, Pater noster celestis dilectissimus, nobis omnibus benedictio sanctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.*

P A R S P R I M A.

In qua meditamur:

I. Christi in Principis Phari-

æorum domum accessum. Invitavit quidam Primarius ex Phariseis (qui hic Princeps vocatur) Christum in suam domum ad capiendum cibum secum. Huic invitationi Christus locum relinquit, & se in aedes illius confert cibum sumpturus. Sciebat quidem Christus ipsorum animum erga se quod ideò ab eis invitabatur, ut observarent eum, acciperent occasionem ipsum arguendi & accusandi. Id quod facilius fieri potuit Sabbatho, si Christus aliquem Sabbatho sanasset: Nihilominus Christus accedit in domum Principis Phariseorum non propter cibum & potum, sed ut ipsos informaret, verbum Dei ipsis explicaret & se Mundi Salvatorem ostenderet, & ad humilitatem eos perduceret.

L. C. Est quidem conversatio cum improbis & impijs periculosa, idcirco eam dissvadet Apostolus, 1. Cor. 6. Nolite, inquit Apostolus, jugum ducere cum infidelibus. Quæ admonitio proponitur dicto Cap. 9. 10. 11. Et David in Psalmis petit se liberari ab improbis & malis, præsertim verò Psalm: 101. Ostendit suam iram & odium adversus impios & improbos per totum Psalmum. Nihilominus tamen cum non dubitemus nos posse nostra con-

conversacione, cum perversis, cum seductis, aliquid efficiere ad illorum conversionem & emendationem non intermittenda est cum illis conversatio. Quomodo Pharisæi erga Christum affecti fuerint notum est: Et tamen Christus cum eis cibum cepit. Licet igitur homini Christiano convivari cum ijs, qui diversam Religionem sequuntur. Modo nihil in ipsorum gratiam contra conscientiam faciamus. Non modò autem impium, sed & de se incivile fuit, quod Pharisæi in convivio (ubi candor & hilaritas locum habere deberet) Christi dicta & facta observant, ut ea in pejorem partem rapiant. Quam veteres januis suis inscripserunt: Hinc sermo non egredietur. Qui verò intenti sunt ad venandas calumnias Diaboli, non Dei filij sunt.

II. Temporis notationem sive

descriptionem quo Christus venit in ædes Principis Pharisæorum. Tempus indicat Evangelista, dicens Christum Sabbatho venisse ad capiendum cibum in ædibus Principis Pharisæorum. Significata vox SABBATHI quietè, quod hic dies Septimus septimanæ, non laboribus aut operibus œconomicis aut politicis divinitus destinatus sit, sed ad quietem, ut operibus divinis vacare & veros cultus Deo præstare possimus, ideò hic dies sacer esse debet, & ideò in Tertio Præcepto dicitur: *Sabbatum sanctifices*, h. est, sanctum & cultui Divino, quem ipse tibi præcepit, destinatum habeas. Nobis non septimus dies, sed Octavus sacer aut Sabbathum est propter resurrectionem Christi. Quod reconciliatio facta est die Octavo die v. z. resurrectionis Christi. Quæ est origo Sabbathi, ostendit Moses Gen: 2. his verbis: Perfecti sunt Cœli & Terra & omnis ornatu eorum, completiq; Deus die septi-

septimo opus suum quod fecerat, & requieuit die septimo ab uniuerso opere, quod pararat & benedixit die 7. & sanctificauit illum, quia in ipso cessauerat ab omni opere suo quod creauit Deus, ut faceret. Matt: 12. dicit Christus Sabbathum esse factum propter hominem non hominem propter Sabbathum. Moses de homine tacet. CHRISTUS clarius explicat & Mosi non contrariatur, sed hoc dicit, DEUM Sabbatho benedixisse. Porro hic in nulla creatura alia fecit, non sanctificauit sibi cœlum, non terram, non villam, aut creaturam aliam, sed septimum diem sibi sanctificauit. Hoc eò proprie pertinet, ut intelligamus septimum diem præcipue diuino cultui esse applicandum. Sanctum enim est quod Deo est appropinquatum, & ab omnibus prophanis usibus separatum. Hinc sanctificare, deligere, ad certos usus, seu ad cultum Dei, sicut Moses hæc phrasi saepe utitur, etiam de vasis sacris. Sequitur igitur ex hoc loco, si Adam in innocentia sterisset, tamen habuisset septimum diem Sacrum, h. e. eo die docuisset Posteros de voluntate & cultu Dei, laudasset Deum, gratias egisset, obtulisset, &c. Alijs diebus coluisset agrum, curasset pecora. Imò etiam post lapsum habuit sacrum diem illum septimum, h. e. docuit eo die suos, id quod testatur filiorum Cain & Habel, exemplum igitur Sabbathum ab initio mundi destinatum est ad cultum Dei. (A)

L. C. Christus conferens se ad conuiuium Sabbatho, non approbat illam pravam conuetudinem quorundam, qui totum se mancipant luxui, ebrietati & alijs rebus mundanis, frivolis & ludicris, de quibus loquitur Lutherus in Catecheli. Majori in Tertio Precepto Adversus hoc præceptum, inquit, peccant, non tantum ij qui contumeliosis operibus abutuntur sabbatho idemq; irre-

ligio

ligiosè prophanant, ut illi, qui de ditiè varittas, aut pava
rapti libidine verbum Dei non audiunt, aut in tubernis
vinarijs poculis ac gola indulgentes, ferinam atq; nul-
lam vitam exigunt, Verùm etiam illi qui perinde ver-
bum Dei audiunt tanquam fabulam quandam & cõmen-
tum anula, tantum pro more ac utilitatã quãdam consue-
tudine auditum accedunt, intrantes atq; exeuntes jamq;
anno elapso ne pilo doctiores ac meliores facti sunt. Hac-
tenus enim hæc apud homines inveteravit opinio, ut ex-
istimarunt per omnia satisfactum esse sabbatho, si eo die
missã ac Evangelium audiretur. Cæterum verbum
Dei nemo admodum requisivit, quemadmodum nemo
quoq; præsto fuit, qui illud sincerè docuisset. Jam verò
posteaquam tanti thesauri facti sumus compotes quo ma-
jor aut amplior nullus reperiri potest, ab usum nequam
quam tollimus, sed sinimus quidem nobis multa præ-
dicari, nec non moneri sedulo, cæterum nulla gravitate,
animiq; constantia & cura audimus. (Quæst. 1.)

**III. Modum sanandi Hydro-
picum à Christo servatum.** *Primò* Christus de-
prehendit hic adesse hominem miserum & incurabili
morbo laborantem hydropè scz. Etsi a. omnes morbi
per se sunt poenæ peccatorũ: Tamen ut plurimùm hy-
drops ex intemperantia oritur. Magna est autem simi-
litudo inter hydropem & peccatum. Ut enim hydro-
pici, quantò plus bibunt, tantò magis potum appetunt:
Itaq; dulcedinem alicuj; peccati gustarunt, quantò sæ-
pius peccaverint, tantò magis peccare ipsis libet: Nisi
divinitus ad poenitentiam revocentur. *Deinde* interro-
gat Christus scribas & pharisæos, An liceat sanare Sab-
batho? Cum verò illi tacerent, apprehendit ipsun

Altissima & efficacissima sua manu & sanavit eum. Postea
verò ostendit se rectè fecisse ex quotidianâ experientia,
ex quolibet bono patrefamilias. Quis inquit vestrum
est habens asinum, aut bovem in puteum cadentem qui
illum die Sabbathi non extrahit? Hinc vult Christus in-
ferre: qui observata lege charitatis juvat proximum, ex
morbo vel alio incommodo ipsum liberans. Siquidem
homo multis modis præstat bruto, rectè facit.

L. C. 1. Quamvis sine dubio hic hydropicus à
pharisæis huc adductus erat, ut Christus per illius sanatio-
nem incurreret in odium populi propter Sabbathi vio-
lationem, tamen non intermittit opus misericordiæ &
charitatis, probè sciens se in hoc rectè facere. Quamvis
etiam sciebat hunc hydropicum sibi suâ intemperantiâ
attraxisse hunc morbum, ac propterea non dignus erat
eui Christus succurreret, tamen quia animadvertit eum
pœnitentè serió dolentem & detestantè suam stultitiam,
erudentè in Christum, quod vellet & posset se sanare, sana-
vit ipsum. Id Christus hodièq; facit. Et si quidem omnes
morbi sint pœnæ peccati, tamen nosmetipsi per intem-
perantiam & negligentiam in cibo & potu, & alijs peri-
culosos morbos nobis attrahimus, ac propterea indigni
essemus, quos Deus sanaret, tamen cum dolemus quod
Deum offenderimus, Deus propitius est remittit peccata
& postea etiam corpus sanat. Ita Christus fecit cum
paralytico: Confide, inquit, fili, remittuntur tibi peccata
tua. Deinde verò dixit ei surge sume lectum tuum eas-
que in domum tuam, & alter surrexit, sumit lectum & ixit
domum. Non idcirco in morbis nostris intermittamus
preces ad Deum pro sanatione, oremus prius Pater cœ-
lestis, dimitte mihi debita mea, & postea panem quoti-
dianum da mihi, sana me ab hoc morbo quo crucior. Et
hæc

hæc oratio erat Deo grata, siquidem Deus præcepit ut in die tribulationis ipsum invocemus, & auxilium pollicitus est, & gratiarum actione expectat. Ps: 50. (*Quæst. 2.*)

L. C. 2. Licet Pharisei & Scribæ hic tacuerunt, non respondentes ad quæstionem, *An liceat sanare Sabbatho?* Christus tamen non propterea intermittit opus misericordie sed illum miserum hominem sanat & dimittit, sciens se nihil contra legem divinam facere. Hoc exemplum etiam nos imitemur, non recusantes illa facere, quæ vel ad gloriam Dei spectant vel salutem proximi etiamsi improbi homines factum nostrum probare nolint. Cum rectè facias ne cures verba malorum. Pluris mihi mea conscientia est, quàm hominum sermo.

L. C. 3. Tacent Pharisei & scribæ nolentes quicquam respondere ad Christi interrogationem de curatione Sabbatho instituenda, essetne illa licita annon? Tales sunt hodiè multi, cum in negotio religionis errorem suum, quem fovent, profiteri non audeant, & tamen veritati etiam testimonium perhibere nolint: Dicunt controversias illas Religionis superare ipsorum captum: Itaq; se adhuc iudicium suum suspendere. Ubi verò progressu temporis nihil ampliùs periculi tubesse putant, errorem suum disseminant, & summo studio propagare conantur.

SECUNDA PARS.

In Primâ Parte habuimus beneficium Christi in curando hydropico; In hæc Alterâ Parte beneficium informationis ruminandum est.

In quâ meditamur;

I. Christi observationem, quâ

ille invitatos observat. Hanc ita describit Evangelista :
Dicebatur. & ad invitatos parabolam, observans quomodo
quærerent primos accubitus. Dissimulabant quidem
pharisei & præ se ferebant quasi non curarent in quem
locum collocarentur, ultimum, intermediū vel primum.
Et tamen avidè desiderabant locum primum, quo nomi-
ne etiam à Christo alibi reprehenduntur, Matth: 23. v.
5. 6. & 7. Omnia verò opera sua faciunt in hoc ut spectetur
ab hominibus: Dilatant autem phylacteria sua, & ma-
gnificent fimbrias palliorum suorum. Amantq; pri-
mos accubitus in Cœnis, & primo sedere loco in concilijs.
Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.
Christus verò probè intellexit illorum simulationem &
dissimulationem, & scivit probè illorum mentem & glo-
riæ istius vanæ cupiditatem.

L. C. Non latet Deum ambitio & vanæ gloriæ cu-
piditas, quamvis coram hominibus occulta esse possit.
Quamvis veniant huiusmodi in vestitu ovium & simpli-
cibus imponant. Novit tamen Deus quod sint intrinse-
cūs lupi rapaces. Tales sunt hypocritæ, quales etiam hi
Pharisei & Scribæ, qui mundant illud quod foris est &
intrinsecus sunt immundi. Qui foris sunt albi, vel aliàs
bene ornati. Intrinsecus sunt instar Sepulchrorum, osti-
bus mortuorum plenum. Matth: 23. v. 23. 24. 25. 26. 27.
28. & 29. Væ vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ, quia
decimatis mentham & anethum & cuminum: Et reliqui-
stis quæ graviora sunt legis, iudicium & misericordiam,
ac fidem. Hæc oportuit vobis facere, & illa nō omittete.
Duces cœci, excolantes culicem, Camelū a. deglutientes.
Væ vobis Scribæ & pharisei hypocritæ, quia purgatis ex-
teriorem poculi patinæq; partem: Cæterum intus plena
sunt rapina & intemperantia. Phariseæ cœce, purga pri-

us quod est intra poculum & patinam, ut exteriores horum partes puræ reddantur. Væ vobis Scribæ & pharisæi hypocritæ; quia similes estis Sepulchris dealbatis, quæ foris quidem apparent speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, omniq; spurcitia. Sic & vos foris quidem apparetis hominibus iusti. Intus autem pleni estis fictione & iniquitate. Væ vobis Scribæ & pharisæi hypocritæ, quia ædificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta iustorum.

II. Christi prohibitionem, quâ prohibet studium vanæ gloriæ sive superbiæ, hæc prohibitionem Evangelista sic describit: Dicebat a, & ad invitatos Parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cum invitatus fueris ab aliquo ad nuptias ne accumbas in primo loco, ne forte honorator te sit invitatus ab illo, & veniens is qui te & illum vocavit dicat tibi: Da hic locum: Et tunc incipias cum rubore extremum locum tenere. Quin potius, cum vocatus fueris, vade accumbe in novissimo loco, & cum venerit qui te invitavit: Dicat tibi: Amice ascende superis: Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se extollit, deicietur, & qui se deicit, extolletur.

L. C. I. Detestandum vitium est superbia. Sciendum est, quod vocabulum superbia & vitiosa ambitio, seu cupiditas vanæ gloriæ, non significet ostentare res externas, ut pulchras vestes, aut ædificia splendida (et si hæc res externæ arguant & declarant, interdum occultam & interiorem superbiam;) sed significat in corde confidere propria sapientia, aut viribus, aut potentia, aut pecunia, ideoq; despicere alios, & hac fiducia sine vocatione & extra vocationem magnas res suscipere, multa movere, imò etiam

corā Deo se efferre, nec agnoscere se dignum esse poena, sed fremere adversū Deum, cum vel impeditur cupiditas, vel iusto iudicio Dei sequitur infœlix exitus. Ista sunt arcana & occulta peccata, quæ pauci homines intelligunt. Hanc superbiam perpetuò condemnat DEUS in Concionibus suis & in poenis inevitabiliter sequentibus insignem insolentiā punit. De hoc male & Christus hic loquitur. Ac dictum Petri dignum est memoria: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Difficile est intelligere, quid sit superbia, & quid sit humilitas, quia sunt in corde, sed tamen externa signa, & exempla utrumq; ostendunt discrimen. Sumamus igitur exempla. Saul initio est modestus & humilis, sicut Textus manifestè dicit, servit suo Patri, manet intra vocationem, quærit sinas &c. Sed postea evehctus ad fastigium regni, cum aliquamdiu habuisset prosperos successus, & insignes victorias, fit superbus, h. e. erumpit extra metas vocationis, & appetit maiora. Idem quano quam videbant alium, nempe Davidem, vocari, cui Deus suo consilio regnum traditurus esset, irascebatur Deo & hominibus, premebat & persequeretur Davidem, interficiebat Sacerdotes, elatus hæc superbiā, quod confidebat fastigio imperii seu potestate Regiæ, & suā potentiā, quibus præsidii parabas se satis munitum esse adversus omnes fortunæ casus, ne hic cursus impediri posset. Cum David interfecisset Goliath, & Virgines compesuisent Hymnum triumphalem de ipso Saule, magisq; prædicarent ac celebrarent Davidem, quam Saulem, ibi Saul incensus invidentiā, urebatur gloriā sui ministri, ardebat emulatione & irā, dolens istum sibi præferri, & se quasi inferiorem duos ei, cum tamen debuisset DEO reverenter gratias agere: Ac dicere, Domine Deus, verè sunt nihil omnes homines, nec potest Regni moles humanis viribus sustineri. Tibi autem gratias ago, quod Tu Tu Deus dedisti mihi victoriam, per me & per alios, boni consulo alium præstantiorem electum esse. Tibi permitto atq; concedo, ut Tuo consilio, cuicunq; volueris, dona superiora, ampliozem gloriā, & diuturniores successus tribuas. Confiteor me parum idoneum, imò indignum esse tot beneficiis, & eā gloriā, quā me ornasti, agnosco me miserimum peccatorem esse. &c. (R.)

L. C. 2. Hæc parabola monet nos, ut non modò pietati, verum etiam civilitati studeamus. Et Paulus ad virtutes etiam politicas sectandas hortatur: nihil penies, dicens: De cætero fratres, quæcunq; sunt vera, quæcunq; sunt pudica, quæcunq; iusta, quæcunq; sancta, quæcunq; amabilia, quæcunq; bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus, hæc cogitate. Phil: 4. Monentur etiam Ecclesiæ ministri, ut vitia reprehendant, oblata occasione, etiam si id

alie-

alieno tempore fieri putetur. Dicit enim Paulus Timotheo: Insta oportunè, importunè, argue, obsecra, increpa, cum omni patientiâ & doctrinâ, 2. Tim: 4. Audimus autem rationem, cur nos submissè gerere debeamus. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. 1. Pet: 5. Latissimè autem patet hæc sententia. Qui enim coram Deo sese opinione propriae iustitiæ extollit ut phariseus ille in templo, Luc: 18. Is à Deo in infernum abjicietur. Qui verò humiliter (cum publicano illo) peccata sua agnoscit, & veniam petit, in coelum recipitur. Sic etiam qui inter homines (propter dona sua, divitias, potentiam, genus, aut formam, sapientiam, eruditionem) sese superbe gerunt, & sunt arrogantes, in odium omnium bonorum incurrunt, & tandem à Deo præcipitantur. Qui vero humiliter & submissè sese gerunt, omnibus in servire conati, exaltantur, ad altiora promoventur, & DEO atq; hominibus sunt chari.

DEUS qui superbis resistis, humilibus autem das gratiam, adage in nobis verè humilitatis virtutem, cujus formam in se credentibus Unigenitus Tuus exhibuit, ut nunquam indignationem tuam provocemus elati, per Dominum nostrum JESUM CHRISTUM, qui tecum vivit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Benedictio, & Claritas & Sapientiæ & Gratiarum actio, & Honor, & Virtus, & Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculorum, Amen. Apoc: 7: 10

Q U Æ S T I O N E S

Quomodo Apostoli & alij Christiani festis usi sunt & uti debent, etiam num Christiani? Resp.

Apostoli & alij Christiani, ut alijs rebus Adia phoris, ita etiam festis liberè usi sunt, juxta regulam, Coloss: 2.

Nemo

Nemo vos iudicet in cibo ac potu, aut in parte diei festi, aut novilunij, aut sabbathorum. Unde diei Sabbathi observati etiam à Paulo & alijs, passim in actis fit mentio: Nam Act: 13. Paulus & Barnabas ingressi in synagogam die sabbathorum dicuntur. Ibideamq; gentes rogabant, ut sequenti Sabbatho sibi loquerentur sermonem. Et Paulus & Silas die Sabbathorum egressi sunt e civitate ad flumen. Act: 26. Et Thessalonica per tria Sabbathata disseruit Paulus. Et fratres uno Sabbathorum ad frangendum panem convenisse dicuntur, Act: 20. Diei Dominici mentio fit, Act: 1. Fuit in Spiritu Dominico die. Quo 2. tempore Christiani se à Judæis disjunxerint, & diem dominicū ferriari cæperint, non est memoria proditum, sed hoc seculo alios diem Sabbathi, alios diem Dominicum feriatos esse, testabuntur certamina, quæ sequenti seculo de Paschate die Dominico celebrando, per Anicetum & victorem Romanos Episcopos excitata.

II, Quodnam fidei exemplum in hoc hydroptico? R,

In Hydroptico illustre exemplum fidei nobis proponitur, quod egregiam descriptionem fidei continet: Nempe quod fides sine acerrimo luctu vim suam declarare nequeat. Nam iste hydropticus duo maxima impedimenta fidei habuit, cum quibus sibi dimicandum erat. Unum, quod morbus, à quo petebat liberari, prorsus erat incurabilis, alterum, quod hunc morbum ipse sibi peccatis suis accersivisse existimabat. Hac accessit Sathan, qui & peccati & iræ Dei magnitudinem, & calamitatem suam inextricabilem esse clamavit. Cum his horrendis spectris inferni dimicandum fuit hydroptico, & solo verbo seu sermone de benignitate & *εὐλα-*

σπρωπία Christi nitendum fuit.

Μὴ φεῶ δόξα.

